

intermediul reclamelor a șapte decenii de istorie economico-socială. Mentalități și moduri de viață diferite, două tipologii artistice și ideologice, practic două lumi, ne sunt sugerate simbolic și interesant prin unele reclame, selectate de doi profesori de la Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Ancuța Lăcrimioara Chiș și Ucu Bodiceanu.

Reclamele sunt redată prin reproduceri de machete și afișe publicitare românești, precizându-se și originea lor: diferite ziare, reviste de epocă.

Astfel, este reflectat luxul interbelic prin bijuterii, îmbrăcăminte și încălțăminte – șoșoni de damă cu patent “Macintosh”, parfumuri “d’Orsay”, “Coty”, șampoane și loțiuni de înfrumusețare, medicamente de slăbit “Jodillon-Secretul Francezelor”, sau pentru înlăturarea sbârciturilor, mașinile – Casa “C[h]rysler”, alimente (cafea, bere “Ursus”, cacao “Knorr”) ș. a., precum: reclame luminoase “Helios”, aparate radio, de fotografiat. Utilitarismul comunist este imaginat prin reclame cu primul autobuz românesc, cu noua mașină “Volga”, un nou tip de tractor, asigurări de viață “ADAS”, reclame de medicamente (“Algocalmin”), ochelari, uzine, dar și restaurante (reclame mai mici), lumea a avansat prin aragaze, aparate radio, televizoare, ceasuri, cartea prin poștă – adică telegrama, veselă autohtonă, frigidere, chiar geamuri Termopan, avem și îmbrăcăminte (uniforme școlare), băutură și reclame pentru CEC, TAROM.

Unele sloganuri sunt pline de umor, atractive, chiar induc dorința de posesie a obiectului respectiv, de exemplu: “O minunată descoperire: apa de obraz «Laura»”, sau pentru “albeața dinților de fildeș” soluția este: “«Bucol», cu apă de gură, praf de dinți, pastă de dinți” (în imagine un elefant), “Doamnă elegantă dansează pretutindeni în ciorapi «Adesgo»”, reclamă la depozitele fabricilor “Mociomița” pentru poșete, serviete de piele, truse de voiaj. Umorul trăiește și în comunism: de exemplu reclama “Peco”: “Poate oare un «Trabant» remorca un elefant? E neverosimil? Cu benzina «Peco» totul e posibil.”

În concluzie, cei interesați pot viziona în această expoziție, fragmente din viața și activitatea românilor din perioada interbelică și din cea comunistă, care redau cu umor, cu imaginație, cu puțină nostalgie, diverse aspecte ale societății românești.

Monica Negru

Expoziția 1989-2009 – 20 de ani după dărâmarea Zidului Berlinului⁷

Expoziția cu acest titlu, imagine a experienței comuniste a Europei Central-Estice, realizată de Andrea Varga și găzduită de Reprezentanța Uniunii Europene la București, a fost vernisată joi, 29 octombrie 2009⁸.

După cum se știe, până în urmă cu 20 de ani, puterea din țările socialiste făcea tot posibilul ca cetățenii săi să nu intre contact cu “Occidentul”. La fel proceda și cu contactele fiecăruia dintre aceste popoare în acest sens: un român nu trebuia să aflu despre ce s-a întâmplat în Ungaria în 1956; pe de altă parte, un polonez probabil știa totuși că așa cum el visează la libertate la fel trebuie să o facă și vecinul ceh. Însă dacă atunci doar puterea imaginației oferea o asemenea perspectivă, astăzi, prin această expoziție, putem avea o imagine de ansamblu a fenomenului “setei de libertate” din

⁷ http://horvathemo.hu/index.php?option=com_portfolio&id=30&view=item&Itemid=59&lang=hu

⁸ http://horvathemo.hu/index.php?option=com_portfolio&id=29&view=item&Itemid=59&lang=hu

lagărului socialist. "Libertate" și "solidaritate" ar fi cele două cuvinte care pot caracteriza cel mai bine acest demers.

Se propune o viziune simplificată, dar purificată de rigorile și totodată controversate pe care le pot aduce dezbaterile academice sau documentele de arhivă. Tot ceea ce și-a propus să transmită speră să o facă prin imagini. Acesta este motivul pentru care se constituie într-o cronologie de imagini a drumului parcurs de țările membre ale fostului lagăr socialist între 1945 și 1989. Nu neapărat drumul politicului sau al economicului, ci mai degrabă al impactului acestora asupra oamenilor, a modului în care ei se mișcă în spațiu, vorbesc, mănâncă, speră, iubesc etc.

Imaginile, expuse mai ales în alb-negru (culorile, acolo unde sunt redade, subliniază anumite aspecte considerate semnificative), fac parte dintr-un labirint de panouri sprijinite într-un postament verde, din iarbă crudă. Criteriul cronologic primează asupra celui național; imagini din URSS-ul anului 1953 stau alături de cele din Polonia.

Selectând câteva dintre acestea, regăsim: celebra imagine a soldaților⁹ sovietici arborând steagul roșu pe clădirea Reichstag-ului din Berlin; prima revoltă anticomunistă din iunie 1953 (Germania de Est); moartea lui Stalin din același an; greva din Poznan – 1956; evenimentele din Ungaria din 1956; construirea graduală a Zidului Berlinului alături de tentativele de a-l trece, dintre care cea mai celebră a fost cea a lui Peter Fechter din 17 august 1962, prins și lăsat să agonizeze până la moarte în fața celor prezenți; "Primăvara de la Praga" din 1968 și cazul lui Jan Palach, tânărul care s-a autoincendiat în semn de protest față de intervenția trupelor Tratatului de la Varșovia; constituirea Sindicatului Solidaritatea în Polonia – 1980.

În echilibrul expoziției un loc aparte îl ocupă anul 1989 ca eveniment final și triumf al libertății asupra comunismului: februarie – negocierile Partidului cu Solidaritatea în Polonia; "*The singing revolution*" – statele baltice; 9 noiembrie – căderea Zidului Berlinului; Cehoslovacia – "Revoluția de catifea"; luptele sângeroase din decembrie 1989 – România; destrămarea URSS – 1990.

Documentele de arhivă și cupurile din presă nu sunt totuși excluse, ele fac obiectul unui imens panou de perete. Prezentarea lor este însă una aleatorie, fără explicații suplimentare, imaginile se suprapun, vizitatorul fiind nevoit a selecta dintre diferitele realități pe care ele le pot reflecta, așa cum în realitate suntem obligați a alege dintre lucrurile pe care le putem face sau afla.

Numeroase grupe de elevi au vizitat expoziția și au luat parte la discuții, au fost introduși în cotidianul vieții din perioada comunistă, au fost familiarizați cu principalele evenimente reflectate pe panourile expoziției. Se speră și în realizarea unui "ziar" cuprinzând scrisori, imagini, relatări, memorii, documente, care, asemenea expoziției, să reflecte și alte aspecte ale dorinței intrinseci de libertate a oamenilor și încercarea unui sistem de a o suprima.

Expoziția se adresează oricui: celor care vor să își amintească și celor care vor să afle, deopotrivă; specialiștilor și oamenilor obișnuiți în același timp. Am putea spune că, mai degrabă decât un bagaj informațional, expoziția oferă izul unei epoci la nivelul intim al aspirației spre libertate, fie ea individuală sau colectivă.

Radu Stancu

⁹ În februarie 2010 a decedat Abdulhakim Ismailov, unul dintre acești soldați, originar din Daghestan, ceilalți doi fiind ucraineanul Alexei Kovalev și belarusul Leonid Goricev.